ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ-ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΑ

ΚΑΙ ΤΗΝ

ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΝΕΙΑ

Είναι πλέον κοινός τόπος το τί επιφυλάσει ο ελληνικός παράδεισος φιλοξενίας σε αυτούς που πέρασαν και συνεχίζουν να περνούν τα σύνορά του. Από τις μεταναστευτικές νομοθεσίες, τις νάρκες, τις επιχειρήσεις-σκούπα, τα θανάσιμα εργοτάξια, τη διαρκή εκμετάλλευση, τις ταπεινώσεις ως τα γαλανόλευκα βλέμματα καχυποψίας των ντόπιων...Κι αν κομμάτι της μοίρας που τους επιφυλάσει η χώρα υποδοχής είναι μια περίφρακτη καθημερινότητα για την γυναίκα μετανάστρια, που πάνω της προβάλλεται τόσο η ταξική, η φυλετική αλλά και η έμφυλη καταπίεση, αυτό που της επιφυλάσεται επίσης είναι και η επίταση της εκμετάλλευσης αλλά και μια διαρκής αφάνεια.

ãõíáßêá-ìåôáíÜóôñéá

Η μετανάστρια, ως γυναίκα, έχει να αντιμετωπίσει στη χώρα υποδοχής ένα εκμεταλλευτικό πατριαρχικό καθεστώς, πιο επιθετικό ως προς εκείνο της χώρας προέλευσής της, για το οποίο αποτελεί το πιο πρόσφορο πεδίο πραγμάτωσης των πατριαρχικών αντιλήψεων. Στο κυρίαρχο ανδρικό φαντασιακό η γυναίκα είναι προορισμένη από τη φύση της να ικανοποιεί κάθε επιθυμία του άνδρα, ως μητέρα ή ως ερωμένη, είναι σωματικά και ψυχικά εύθραυστη, αδύναμη, πειθήνια και "θηλυκή" που σημαίνει ότι θα πρέπει να έχει "ευγενή" σωματότυπο και συμπεριφορά. Η μετανάστρια, λόγω του φύλου της αλλά επειδή καταδιώκεται επιπλέον και από ένα φυλετικό και ταξικό στίγμα κατωτερότητας, αποτελεί ιδανικότερο σε σχέση με τις ντόπιες γυναίκες, υποκείμενο πραγμάτωσης των πατριαρχικών ιδεολογημάτων. Κατά συνέπεια, αναλαμβάνει παραδοσιακά γυναικείους ρόλους, και επαγγέλματα κοινωνικά και οικονομικά απαξιωμένα: γίνεται καθαρίστρια, οικιακή βοηθός, αποκλειστική νοσοκόμα ή πόρνη. Από την καθημερινή ανεκδοτολογία, τα κυνικά σεξιστικά σχόλια και τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις μέχρι την πρακτική αντιμετώπιση των μεταναστριών με όρους ακραίας πραγμοποίησης και εμπορευματοποίησης του σώματός τους, οι μετανάστριες βιώνουν στον υπερθετικό βαθμό την έμφυλη ιεραρχία, η οποία όμως αποτελεί τη μία μόνο μορφή της πολυσχιδούς καταπίεσής τους.

Οι σεξιστικοί κώδικες και η σεξουαλική εκμετάλλευση της μετανάστριας συμπληρώνονται από ένα επιπλέον στοιχείο που στιγματίζει ανεξαιρέτως φύλου τους μετανάστες, αυτό της διαφορετικής εθνικότητας. Το κράτος, προκειμένου να οργανώσει ομοιόμορφα την κοινωνία ώστε να την ελέγχει, κατασκεύασε την ιδέα ενός μονοδιάστατου πολιτισμού, φορείς του οποίου δικαιούνται να είναι μόνο εκείνοι που έχουν κοινή κουλτούρα, λογική, γλώσσα και εκπαίδευση. Από αυτή τη σκοπιά, οι μετανάστες είναι οι Άλλοι, οι διαφορετικοί, οι ξένοι. Έτσι, και με τη βοήθεια ασφαλώς της ρατσιστικής προπαγάνδας των Μ.Μ.Ε. τα οποία εκτελούν το χειραγωγικό τους έργο πάντα προς την κατεύθυνση των καθεστωτικών επιλογών, οι μετανάστες γίνονται άνθρωποι δεύτερης κατηγορίας που αντιμετωπίζονται είτε ως κακόμοιροι και κατά συνέπεια γίνονται εύκολη λεία προς εκμετάλλευση από τα αφεντικά, είτε ως υπεύθυνοι για όλα τα δεινά του τόπου, όπως για τους υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας και ανεργίας. Τα ψευτοδίπολα καθαρός/μιαρός, ανώτερος/κατώτερος, πολιτισμένος/βάρβαρος, οπλίζουν το φόβο και την οργή των ντόπιων για τον "ξένο", οι οποίοι, χωρίς να είναι άμοιροι ευθυνών, είτε επειδή θέλουν να διαφυλάξουν τις κατασκευασμένες τους εθνικές βεβαιότητες είτε και επειδή νιώθουν να πλήττεται ο ζωτικός τους χώρος, αναπαράγουν άλλοτε με υπολανθάνοντα τρόπο και άλλοτε έμπρακτα τις κυρίαρχες ρατσιστικές αντιλήψεις. Με αυτό τον τρόπο προκύπτει η δαιμονοποίηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός των μεταναστών και τελικά

κατοχυρώνεται ο κοινωνικός έλεγχος και η υποτέλειά τους.

Στη μετανάστρια, η έμφυλη καταπίεση και εκείνη που προέρχεται από το στίγμα της εθνικής κατωτερότητας, συμπλέκονται με τα ταξικά της χαρακτηριστικά, αναδεικνύοντας τη σε ένα μοναδικό χωνευτήρι ανθρώπινης καταπίεσης. Αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινότητας των μεταναστών είναι ο αγώνας για την επιβίωση που περνάει ασφαλώς μέσα απ'το δρόμο της δουλειάς. Για τους μετανάστες, οι "επιλογές" τους στο εργασιακό πεδίο είναι τέτοιες που να αντιστοιχούν στο μέγιστο βαθμό λεηλασίας τους από τα αφεντικά. Για τις μετανάστριες, τα μεγέθη λεηλασίας είναι αντίστοιχα αν και οι "επιλογές" είναι πιο περιορισμένες. Το καθεστώς εργασίας τους χαρακτηρίζεται συνήθως από προσωρινότητα, ανασφάλιστες χαμηλές αποδοχές ,απλήρωτες υπερωρίες, ταπεινώσεις και εξευτελισμούς. Όσοι πάλι δεν έχουν χαρτιά δεν έχουν επίσης πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και στέγαση. Οι χώροι διαβίωσης των μεταναστών λειτουργούν ως χώροι αποκλεισμού και περιθωριοποίησής τους ενώ και η πρόσβασή τους σε χώρους διασκέδασης και ψυχαγωγίας συναντάει τον ίδιο περιφρακτικό κλοιό. Συλλήψεις, σκούπες, απελάσεις, και βασανιστήρια απειλούν καθημερινά τη ζωή των μεταναστών οι οποίοι τοποθετούνται επάξια στον πυθμένα της κοινωνικής ιεραρχίας.

Η μετανάστρια συμπυκνώνοντας και τις τρεις μορφές καταπίεσης φορτώνεται τον ασφυκτικό τίτλο της γυναίκας, της φτωχής και της ξένης, τίτλος που της στερεί οποιαδήποτε νησίδα ελευθερίας αφού οι έμφυλοι, οι εθνικοί και οι ταξικοί διαχωρισμοί, όλοι με αρνητικό πρόσημο στην περίπτωση της μετανάστριας, συναντώνται σε ένα σφιχτοδεμένο κράμα καταπίεσης, χωρίς διακριτά όρια, χωρίς περάσματα για ανάσες ελευθερίας. Οι όροι υποτέλειας είναι παντού παρόντες: στο σπίτι, στη δουλειά, στις λιγοστές της σχέσεις. Η απαξίωση, η ανασφάλεια, η απομόνωση υπάρχουν πάντα "εκεί" για τη γυναίκα-μετανάστρια και επεκτείνονται και πιο πέρα, στις συνθήκες απόλυτης πραγμοποίησης και εργαλειοποίησης του σώματός της, στην απογείωση της καταπίεσής της, στην καταναγκαστική πορνεία.

êáôáíáãêáóôéêÞ ðïñíåßá

Πριν αναφερθούμε στο ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας ως την αιχμή της συνθήκης γυναίκα-μετανάστρια, που μέσα στην απολυτότητά της εμπεριέχει την καθολική πραγμοποίηση της, πρέπει πρώτα να αναφερθούμε στις δομές αυτές που γεννούν και αναπαράγουν τις έμφυλες ιεραρχήσεις και διαχωρισμούς, τη δυνατότητα δηλαδή της απόλυτης εργαλειοποίησης του ανθρώπινου και κυρίως του γυναικείου σώματος. Γιατί το ζήτημα τις καταναγκαστικής πορνείας εκεί εδράζεται, στις καπιταλιστικές και πατριαρχικές δομές του συστήματος και όχι στην παράπλευρη εξωθεσμική λειτουργία κάποιων "κακών εγκληματιών με υψηλές επαφές και κρατική κάλυψη κάποιων διεφθαρμένων". Αυτή είναι εξάλλου μια κυρίαρχη άποψη όλων ανεξαιρέτως, αριστεροδεξιών, προοδευτικών, συντηρητικών, της εκκλησιαστικής ηθικής και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...Μια άποψη που προσπερνά τις δομικές κατευθύνσεις του κυρίαρχου αστικού πολιτισμού, αντικαθιστώντας τες με απλές ηθικές ή θεσμικές παρεκτροπές αυτού του πολιτισμού, που στην τελική αθωώνουν σύσσωμο το σύστημα και τις ευθύνες του. Εκεί που ολόκληρος ο αστικός πολιτισμός έρχεται αντιμέτωπος με τις γιγάντιες αντιφάσεις του, οι οποίες είναι απολύτως ακατόρθωτο να νομιμοποιηθούν κοινωνικά (και μια τέτοια "αντίφαση είναι τα σύγχρονα σκλαβοπάζαρα γυναικών) προάγεται ένας λόγος που θα ανατροφοδοτήσει τη χρεοκοπία του συστήματος

με νέες προσδοκίες. Στο ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας ο συναινετικός λόγος επαναφέρει είτε μια θολή ηθικολογία (για το ανθρώπινο σώμα, την εκμετάλλευση κτλ.) είτε μεταχειρίζεται "ρεαλιστικές" προτάσεις που σε καμιά περίπτωση δεν αγγίζουν-χτυπούν δομές και τους θεσμούς. Αλλά για αυτό θα αναφερθούμε και παρακάτω.

Το να μιλήσουμε για την καταναγκαστική πορνεία αφήνοντας απ' έξω την νόμιμη βιομηχανία σεξουαλικών παροχών, τη λεγόμενη "θεληματική ή εθελούσια" πορνεία θα ήταν λάθος. Το ζήτημα εξάλλου ξεκινάει από κει, αφού είναι το πρώτο και εμφατικότερο σημείο της έμφυλης καταπίεσης. Δεν χρειάζεται μια ιστορική αναδρομή για το πότε, το πώς και το γιατί αυτού του φαινομένου. Αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία είναι η ίδια η κοινωνική πρόσληψη αυτής της κατάστασης αλλά και της γυναίκας πόρνης. Από την πλευρά της κυριαρχίας η πορνεία εμφανίζεται σαν ένα διιστορικό και σχεδόν α-κοινωνικό φαινόμενο και έτσι ουδέτερα παρουσιάζεται. Σαν μια φυσική κίνηση των κοινωνιών κι όχι βέβαια σαν απόρροια καταπιέσεων και ιεραρχήσεων έμφυλων και μη. Ο χαρακτηρισμός της μισοαστεία μισοσοβαρά ως του "αρχαιότερου επαγγέλματος" και εντελώς σοβαρά ως κοινωνικού λειτουργήματος που συμβάλει τα μέγιστα στην μείωση των βιασμών ουσιαστικά νομιμοποιεί και επαναφέρει έναν άλλο κυρίαρχο μύθο των έμφυλων πατριαρχικών διαχωρισμών αλλά και της σεξουαλικότητας: αυτόν που θέλει τον άντρα με μια αυτονόητη φυσικότητα να μπορεί ανά πάσα στιγμή να εκφράσει τις ορμές του (άρα χρειάζεται να φτιαχτεί το δίκτυο εκείνο που θα μπορέσει να τον ικανοποιήσει). Ταυτόχρονα βέβαια, επειδή η κυρίαρχη ηθική πάντα παίζει ανάμεσα στην χυδαιότητα, την κακέκτυπη ελευθεριότητα και τον πουριτανισμό οι σεξουαλικές επιθυμίες βαφτίζονται εν δυνάμει βίαιες άρα και εν δυνάμει νοσηρές.

Για να συμπυκνώσουμε το ζήτημα της πορνείας αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό του εξουσιαστικού πολιτισμού. Αποτελεί την απόλυτη εξύψωση του γυναικείου σώματος σε αντικείμενο, πράγμα που υπάρχει εκεί σαν εργαλείο εκτόνωσης. Δεν είναι ζήτημα ηθικολογικό απ' την πλευρά μας (που πάει να θεσμίσει μια νέα ηθική για το πως πρέπει να προσλαμβάνονται το ανθρώπινο σώμα και οι επιθυμίες), είναι ένα ζήτημα που εκπορεύεται από την κίνηση της κυριαρχίας να μπορεί να διαχειρίζεται ζωές, σώματα ,επιθυμίες κατά τη βούλησή της. Είναι μια συνθήκη που επαναλαμβάνει με τον ωμότερο τρόπο, τις "φυσικές" σχέσεις κυριαρχίας-υποταγής, ρόλων, πραγμοποίησης. Και σαν τέτοιο πρέπει να απαντιέται.

Η ύπαρξη της πορνείας είναι η πιο σκοτεινή εκδοχή της θεσμισμένης σεξουαλικότητας. Πάνω σε αυτή άλλωστε προβάλλονται και ενσωματώνονται όλα τα κυρίαρχα σεξουαλικά πρότυπα (για τη θέση της γυναίκας και του άντρα, τις επιθυμίες, την ίδια την έννοια της ηδονής) αλλά και ταυτόχρονα -και δεν είναι παράδοξο- πάνω στην γυναίκα πόρνη (κι όχι στον πελάτη ας πούμε) αποτυπώνεται ο αποδιοπομπαίος τράγος της "σεξουαλικής αθλιότητας" κάθε εποχής. Ο κυρίαρχος πολιτισμός την ίδια στιγμή που γεννάει και θεσμίζει σχέσεις, συνθήκες, συμπεριφορές, την ίδια στιγμή που τα αποδέχεται ως "φυσικές" διαδικασίες και αυτονόητες, την ίδια στιγμή αποστρέφει το βλέμμα και καυτηριάζει τις "αποκλίσεις". Είναι ένα παιχνίδι δόμησης συστήματος ελέγχου και διαχωρισμών των ανθρώπινων συμπεριφορών, του σώματος και της σεξουαλικότητας. Αυτό που έχει αλλάξει σήμερα, είναι η διαχείριση του ζητήματος της πορνείας μέσα από το εκσυγχρονισμένο πλαίσιο της διαχείρισης της, χωρίς βέβαια να καταργεί το ποια θέση επιφυλάσσει κοινωνικά και ηθικά για τις γυναίκες που "προσφέρουν" το σώμα τους. Κι αν κάποτε η διαχείριση περνούσε μέσα από το βλέμμα του ειδικού, του γιατρού, του μπάτσου ή της παπαδίστικης ηθικής, τώρα χωρίς αυτά να έχουν εκλείψει, η διαχείριση γίνεται με όρους μιας οποιασδήποτε καπιταλιστικής επιχείρησης. Στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς και

των δημοκρατικών ιδεολογημάτων και της ελαστικοποίησης των ηθών κατά το δοκούν, η καθεμία γυναίκα έχει τη δυνατότητα να προσφέρει τις υπηρεσίες της σε ένα αδηφάγο αντρικό πλήθος. Με τον απαραίτητο βέβαια στιγματισμό της. Η θεωρία της ελεύθερης επιλογής κάποιων γυναικών στο να πλαισιώσουν αυτή τη βιομηχανία, όχι μόνο θολώνει έναν διάχυτο εκβιασμό που υφίσταται κάποια γυναίκα με βάση την ταξική της προέλευση και το φύλο της, αλλά και επανατροφοδοτεί όλους τους κυρίαρχους μύθους για την ίδια τη γυναίκα ως φύλο που καμιά "πρόοδος" κανένας εκσυγχρονισμός δεν έχει διαγράψει από την κοινωνική συνείδηση. Για την κυριαρχία υπάρχει μονάχα η ελευθερία να πραγμοποιηθείς.

Μπαίνοντας τώρα στο ζήτημα της λεγόμενης καταναγκαστικής πορνείας υπάρχει μια ειδοποιός διαφορά με τα παραπάνω. Κι αυτή η διαφορά δεν είναι τίποτα άλλο από την κατάργηση κάθε προσχήματος, κάθε απόπειρας ουδετεροποίησης από την πλευρά της κυριαρχίας των έμφυλων και όχι μόνο διαχωρισμών και εκμετάλλευσης. Η συνθήκη είναι τέτοια που δεν μπορεί να υπάρχει το ελάχιστο ψήγμα κοινωνικής νομιμοποίησης. Διάγοντας την εποχή των μεγαλόστομων διακηρύξεων των δημοκρατικών δικαιωμάτων, στην εποχή της εξαγωγής της έννοιας δημοκρατίας στους "μη προνομιούχους" τριτοκοσμικούς, της καταπολέμησης των δημοκρατικών ελλειμμάτων, της ισότητας, της πανταχού παρούσας κοινωνίας των πολιτών και άλλα τέτοια ανθρωπιστικά, κάθε πρόσχημα μπλοκάρει. Και μπλοκάρει γιατί η συνθήκη της καταναγκαστικής πορνείας τραβά στα νοσηρότερα όρια του το καθεστώς της εκμετάλλευσης, και των έμφυλων ιεραρχήσεων. Γιατί η ύπαρξή της και η άνθηση της πάνω σε αυτές στηρίζεται και αποτελεί το επιστέγασμα των πατριαρχικών δομών του συστήματος. Αποτελεί τη συνέχεια τους που έρχεται από την "αρχαιολογία" της εξουσίας που με τόσο πάθος θέλει ο "ελεύθερος" κόσμος της Δύσης προσχηματικά να ξεφύγει. Προσχηματικά όχι μόνο γιατί δημιούργησε τις υλικές εκείνες συνθήκες για να αναπαραχθεί αυτό το φαινόμενο (η καταστροφή από πολέμους πολλών χωρών και πληθυσμών δηλαδή, η επιβίωση εκατομμυρίων στα όρια της εξαθλίωσης και η κατάρρευση με τους χειρότερους όρους κοινωνιών και καθεστώτων). Αλλά και γιατί έθρεψε και τρέφει αυτές τις κοινωνικές υποδομές με τις οποίες το σκλαβοπάζαρο αυτό μπόρεσε να γεννηθεί και να γιγαντωθεί. Από το θεσμικό πλαίσιο, τη διάχυτη σεξιστική κουλτούρα, τους ηθικολογισμούς, τα ιδεολογήματα για τη γυναίκα, το σώμα της και την αντρική εξουσία, η μοίρα κάποιων γυναικών ήταν προδιαγεγραμμένη.

Θα το επαναλάβουμε. Η καταναγκαστική πορνεία είναι το επιστέγασμα των πατριαρχικών καπιταλιστικών δομών. Και βέβαια δεν είναι τυχαίο που κατ΄ εξοχήν αφορά τη σημαντικότερη διάσταση υπερεκμετάλλευσης και ταπείνωσης της γυναίκας μετανάστριας. Κι αυτό γιατί η γυναίκα μετανάστρια κουβαλά και συμπυκνώνει τα προσφορότερα χαρακτηριστικά για τέτοιου είδους δουλεμπόριο: είναι ξένη, είναι φτωχή και είναι γυναίκα. Η καταναγκαστική πορνεία, κι αυτό έχει σημασία ως προς το πως μπορούμε να δράσουμε εναντίον της, δεν αποτελεί μια "εξωθεσμική", παράπλευρη λειτουργία του καπιταλιστικού κόσμου. Δεν είναι μια παρανυχίδα του. Αποτελεί προέκταση δομική του πολιτισμού της καταπίεσης, της πραγμοποίησης και των πατριαρχικών χαρακτηριστικών της κυριαρχίας, αποτελεί ένα κομμάτι που συναρθρώνεται μαζί με άλλα τέτοιου είδους κομμάτια μέσα στο εξουσιαστικό πλέγμα. Δεν αποτελεί ένα καινούριο φαινόμενο που έσκασε από το πουθενά ή από τα νοσηρά μυαλά κάποιων "μαφιόζικων εγκεφάλων", αλλά ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση όλων των εξουσιαστικών δομών στην κατεύθυνση της υποτίμησης και απαξίωσης ατόμων και κοινωνιών.

Οι συνθήκες που το ευνόησαν και το έκαναν να μπει δυναμικά στο ντόπιο προσκήνιο είναι γνωστές. Από τη μία με υλικούς όρους η εξαθλίωση των πρώην ανατολικών κρατών.

(μιλάμε πάντα για την Ελλάδα, γιατί στον υπόλοιπο κόσμο εκτός Ευρώπης το σκλαβοπάζαρο θρέφεται και από αλλού). Αυτοί βέβαια ήταν και είναι οι υλικοί όροι που τροφοδότησαν τα διεθνή κυκλώματα με "εξωτικά" σώματα.
Και βέβαια επειδή μιλάμε πλέον με όρους μιας πολυεθνικής επιχείρησης, η προσφορά αυτών των γυναικών δεν παρέμεινε σε περιθωριακά επίπεδα. Η "κοινωνική ζήτηση" είχε μπολιαστεί με πατροπαράδοτους πατριαρχικούς όρους και συμπλέγματα αλλά και με έναν διάχυτο κυνισμό. Ούτως η άλλως τέτοιου είδους φαινόμενα και καταστάσεις για να εγκαθιδρυθούν απαιτούν ένα τεράστιο πλεόνασμα κοινωνικού εκφασισμού και βαρβαρότητας. Η βιομηχανία του κυνισμού, της εμπορευματοποίησης, της πραγμοποίησης ξεπερνά την υλικότητά της από τα άψυχα προϊόντα και προχωρά και απλώνεται στο σώμα, το μυαλό, στις επιθυμίες, στην έννοια της ηδονής, των ενοχών και των ταμπού. Όλα αυτά βέβαια φιλτραρισμένα μέσα από το πρίσμα μιας "φυσικής" ιεράρχησης: την αρσενική κυριαρχία και την γυναικεία υποταγή. Η παθολογία του αστικού πολιτισμού, παίρνει τη ρεβάνς από τα κινήματα των προηγούμενων δεκαετιών που έθεταν ανάμεσα στα άλλα τη σεξουαλική απελευθέρωση και το γυναικείο ζήτημα, οργανώνοντας τη χυδαιότητά του ως σύστημα παραγωγής μιας κακέκτυπης ελευθεριότητας, διεκδικώντας μέρισμα από την σεξουαλική απελευθέρωση έτσι ώστε να υπονομεύσει και να ελέγξει τον τρόπο που η αυτοδιάθεση του σώματος και τον επιθυμιών εγγράφεται στην κοινωνική συνείδηση.

óôïé÷åßá

Τα στοιχεία της ελληνικής πραγματικότητας για το φαινόμενο της καταναγκαστικής πορνείας, δείχνουν τα μεγέθη όλων των παραπάνω. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, αυτή τη στιγμή 20000 ξένες γυναίκες τελούν υπό το καθεστώς αυτό. Οι πελάτες συνολικά τα τελευταία χρόνια, υπολογίζονται περίπου στο 1 εκατομμύριο (οι τακτικοί πελάτες αγγίζουν τους 350.000). Η ιστορία αυτών των γυναικών είναι λίγο πολύ γνωστή, το πώς διάφορα κυκλώματα τις εξαπατούν, το πώς περνούν τα σύνορα, τον μετέπειτα εγκλεισμό τους προς συμμόρφωση και παραδειγματισμό, τα ναρκωτικά για να υποταχθούν και να συνηθίσουν αγόγγυστα τη νέα τους δουλειά, τους αλλεπάλληλους βιασμούς και βασανιστήρια...Ο αριθμός των αυτοκτονιών αγγίζει τις μερικές δεκάδες, ενώ ο αριθμός των νταβάδων-μπάτσων-δικαστικών κτλ. που εμπλέκονται στα κυκλώματα διακίνησης και βρίσκονται στη φυλακή είναι μηδενικός. Ακόμα κι αν κάποια από τις κοπέλες κατορθώσει να δραπετεύσει και να καταγγείλει τους δεσμοφύλακες-βιαστές της, η συνήθης κατάληξη είναι η απέλασή της. Στην ημέρα της δίκης πολύ απλά δεν υπάρχει κανείς να καταγγείλει κανέναν. Ακόμα κι όταν δεν έχει υπάρξει απέλαση -στις ελάχιστες αυτές φορές- οι καταγγελίες δύσκολα φτάνουν στο δικαστήριο. Κι αυτό δεν έχει απλά να κάνει με το πόσο επίπονη (ψυχολογικά, κοινωνικά, υπαρξιακά) είναι για τις γυναίκες αυτές μια μακροχρόνια δικαστική διαμάχη Είναι πολύ απλά το ότι κουβαλάνε το στίγμα μιας ωμής ταπείνωσης και σαν τέτοιο το ενσωματώνουν. Δεν είναι τυχαίο πως οι περισσότερες κοπέλες δεν έχουν τη δυνατότητα να επιστρέψουν στις χώρες τους, όχι για κανέναν άλλο λόγο αλλά γιατί, το εκεί κοινωνικό περιβάλλον -εξίσου ή και αυστηρότερα πατριαρχικό- επανατροφοδοτεί το στίγμα πάνω τους, είναι ένοχες για την κατάληξή τους. Η σιωπή τους είναι το καλύτερο παυσίπονο για αυτή την μακροχρόνια τιμωρία, που ξεκίνησε πριν περάσουν τα σύνορα του δυτικού παράδεισου που λέγεται Ευρώπη, Ελλάδα ή όπως αλλιώς.
Ο μέσος όρος "χρήσης" των γυναικών αυτών είναι περίπου 25 μήνες. Ήδη -σύμφωνα πάντα με τα επίσημα στοιχεία- από τον δέκατο μήνα εγκλεισμού τους έχουν καταστραφεί, το

εμπόρευμα έχει χάσει για τους νταβάδες την αρχική του αξία, και σαν υποβιβασμό οι κοπέλες αυτές μεταφέρονται στα κωλόμπαρα της επαρχίας. Όταν αχρηστευτούν εντελώς και δεν ικανοποιούν τα γούστα νταβάδων και πελατών, οι επιλογές τους είναι μηδαμινές. Η επιστροφή στην χώρα τους αδιέξοδη, η παραμονή εδώ επισφαλής. Τα ? των γυναικών αυτών όταν "απελευθερώνονται" συνεχίζουν να δουλεύουν για τα κυκλώματα αυτά, σε μια ημιελεύθερη και ημινόμιμη συνθήκη. Οι αλλεπάλληλοι βιασμοί, οι ταπεινώσεις, ο εγκλεισμός, το μετέπειτα στίγμα, ενσωματώνεται από τις ίδιες ως μια αναπόδραστη μοίρα.

êñÜôïò-èåóìïß

Στο ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας, οι φαινομενικές έγνοιες του κράτους για την διαχείριση του ζητήματος μόνο ως προσχήματα μπορούν να ειδωθούν. Οι ρυθμίσεις εξάλλου που εφαρμόστηκαν και εφαρμόζονται γεννιούνται και γεννούν τον ίδιο τον συνεκτικό για την πατριαρχία πυρήνα, σεξιστικών αντιλήψεων, πουριτανισμού και ηθικισμού. Το εκσυγχρονισμένο πλέον και διεθνές δίκαιο (που αφορά και τις χώρες προέλευσης των γυναικών) για την σωματεμπορία δεν μας ενδιαφέρει το κατα πόσο και πως είναι ελλιπές, μόνο στο βαθμό που αυτό το στοιχείο είναι καταδεικτικό της φιλοσοφίας της κυριαρχίας. Η αντιμετώπιση του trafficking εξάλλου (ένας ουδέτερος όρος που χρησιμοποιείται με πλατιά έννοια) όταν δεν συνδέεται με την "φιλευσπλαχνία" του κρατικού μηχανισμού συνδέεται με το νεόκοπο δόγμα της ασφάλειας, στο βαθμό που η διακίνηση προσώπων, όπλων, ναρκωτικών μπορεί να συνδέεται για τους κυρίαρχους άμεσα ή έμμεσα με την "διεθνή τρομοκρατία" και την αστάθεια. Από κει και πέρα ο μύθος του ανελέντου κυνηγητού των σωματεμπόρων όπως και η υποτυπώδης προνοιακή πολιτική για τα θύματα του trafficking αφορά δύο βασικά σημεία: το πρώτο είναι ο εξορθολογισμός της βιομηχανίας της πορνείας και των υπηρεσιών που προσφέρει κι ο έλεγχός της σε πολλά επίπεδα: ηθικό, οικονομικό, πολιτικό. Το δεύτερο σημείο και σημαντικότερο είναι πως η ύπαρξη αυτού του φαινομένου, λόγω ακριβώς της ωμότητας που εμπεριέχει δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό από τις σύγχρονες δημοκρατίες. Κι αυτό, για το λόγο ότι, όλα τα δημοκρατικά προσχήματα και ιδεολογήματα δεν μπορούν να φαίνονται συμμέτοχα ή αδιάφορα μπροστά στο νέο είδος δουλείας. Οι τριγμοί που η καταναγκαστική πορνεία προκαλεί στο κυρίαρχο ιδεολογικό οικοδόμημα δεν μπορούν από πουθενά να αντλήσουν την κοινωνική νομιμοποίηση.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο δεν είναι τυχαίο το ότι όλες οι υποστηλώσεις του συστήματος, αριστεροί, δεξιοί, αριστεροδεξιοί, νεοσυντηρητικά κομμάτια, οι εκκλησίες, οι ΜΚΟ επιτίθονται στο φαινόμενο αυτό (ο καθένας από το ιδεολογικό του μετερίζι).

Ο κυρίαρχος λόγος που αρθρώνεται πάνω στο ζήτημα δεν ξεφεύγει από μια γνώριμη ρητορεία ανθρωπισμού που απέχει ριζικά από το να αμφισβητήσει τις ρίζες του προβλήματος και ο εντάσσεται μες στο ευρύτερο συναινετικό σχέδιο της κυριαρχίας. Η επανεφεύρεση των ανθρώπινων δικαιωμάτων ισχυροποιεί αλλά και νομιμοποιεί τις γενεσιουργές αιτίες του δουλεμπορίου. Το να αναπαράγεται η φιλοσοφία που θέλει αυτήν την ιστορία να ανήκει στο περιθώριο αυτού του πολιτισμού, ανήκει στη νοσηρότητα απλά και μόνο των μαστροπών (και πολύ λιγότερο βέβαια των καθωσπρέπει πελατών) αποτελεί το βασικό κομμάτι συσκότισης του φαινομένου. Ας το ξεκαθαρίσουμε: το κράτος, οι ΜΚΟ, οι διεθνείς συμβάσεις, η προνοιακή μέριμνα των θυμάτων, απλά διαχειρίζονται ένα πρόβλημα, μεταφέρουν την οριστική λύση της κατάστασης σε ένα αβέβαιο μέλλον όπου όλα θα λειτουργούν καλά και τελικά επαναφέρουν στο προσκήνιο και αναμασούν γνώριμες ρητορείες: ανθρωπισμός, φιλανθρωπία (για τις φτωχές χώρες που προμηθεύουν το

κύκλωμα), επικέντρωση στον τρόπο εκμετάλλευσης κι όχι στο είδος εκμετάλλευσης, ηθικολογία που ξανανακαλύπτει ένα άλλου είδους σεξουαλικού ελέγχου, όπως και επίσης ένα κήρυγμα θυματοποίησης των γυναικών εν γένει που επανατροφοδοτεί τον πατριαρχικό προστατευτισμό.

äéåñåýíçóç ôñüðùí äñÜóçò

Το κράτος λοιπόν, αλλά και διάφοροι φορείς που συνδέονται μαζί του(ΜΚΟ, εκκλησία), επιχειρούν απλά να διαχειριστούν το ζήτημα το ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας, να βάλουν μια "τάξη" σε ένα κύκλωμα που λειτουργεί ανεξέλεγκτα και δημιουργεί κοινωνικούς τριγμούς, διαταράσσοντας την πλαστή εικόνα μιας δημοκρατικής και φιλελεύθερης κοινωνίας. Και είναι φανερό πως το ζήτημα αυτό δε λύνεται ουσιαστικά ούτε με νόμους, ανενεργούς ή μη, ούτε με ξενώνες περίθαλψης. Το πρόβλημα δε βρίσκεται έξω από την δημοκρατία τους, αποτελεί δομικό της στοιχείο. Και αυτό είναι κάτι που πρέπει να αναδειχθεί με όρους κοινωνικούς και κινηματικούς. Η αλήθεια είναι ότι ο αναρχικός-αντιεξουσιαστικός χώρος δεν έχει ασχοληθεί με το θέμα όσο θα άξιζε να ασχοληθεί. Οι αιτίες ενδεχομένως είναι πολλές.

Σε ένα πρώτο επίπεδο, υπάρχει η άποψη που θεωρεί ότι ανάλογες συζητήσεις και αναγωγές σε "γυναικεία" ζητήματα έχουν μερικό χαρακτήρα, ή ότι οδηγούν αναπόφευκτα στη "θυματοποίηση" των γυναικών. Ωστόσο ο φόβος αυτός δεν μπορεί να οδηγήσει στην άρνηση μιας πραγματικότητας στην οποία και η καταπίεση αλλά και η διάκριση με βάση το φύλο είναι πανταχού παρούσες. Έτσι, πέρα από τους συμβατικούς ρόλους και ταυτότητες που μοιράζει απλόχερα η κυρίαρχη ιδεολογία (και που φυσικά μπορούν να δυναστεύουν και να αλλοτριώνουν εξίσου άντρες και γυναίκες) υπάρχουν και καταστάσεις που μπορεί να βιώσει μόνο η γυναίκα. Η σεξουαλική παρενόχληση και πολύ περισσότερο ο βιασμός αποτελούν τις αιχμές αυτής της καταπίεσης που αφορά σχεδόν αποκλειστικά τις γυναίκες. Το να αρθρωθεί ένας λόγος για τις αιτίες αυτής της καταπίεσης και να διαχυθεί κοινωνικά αυτός ο προβληματισμός, δε σημαίνει σε καμιά περίπτωση ότι η όποια συζήτηση θα οδηγηθεί στην "θυματοποίηση" οποιουδήποτε, πόσο μάλλον του μισού πληθυσμού του κόσμου. Η θυματοποίηση αυτή εξάλλου είναι ένας από τους βασικούς άξονες της πατριαρχικής αντίληψης που θέλει τη γυναίκα αδύναμη, εύθραστη, εύπλαστη και κατ΄επέκταση εκμεταλλεύσιμη. Είναι ζήτημα επομένως συναινούντων υποκειμένων, γυναικών και ανδρών, να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο όπου θα αποτρέψει κάθε τέτοια λογική θυματοποίησης. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που δεν θυματοποιούνται οι εργαζόμενοι όταν γίνονται φορείς μιας απεύθυνσης, όταν εγκαλούνται για την παθητικότητά τους ή όταν καλούνται να σπάσουν τα δεσμά των εργασιακών και εκμεταλλευτικών σχέσεων.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η αδράνεια ή και η αμηχανία για το ζήτημα της σωματεμπορίας, έχει να κάνει και με κάποιους βάσιμους προβληματισμούς σε ότι αφορά στην πρακτική αντιμετώπιση του ζητήματος. Είναι γνωστό ότι τα κυκλώματα σωματεμπορίας δεν είναι φανερά, κινούνται υπόγεια και τα παρακλάδια τους εντοπίζονται και μέσα στην κρατική μηχανή, ιδιαίτερα στο αστυνομικό και δικαστικό σώμα. Μια αντιπαράθεση επομένως στα ίσια και με τους όρους που έχουν βάλει τα ίδια τα κυκλώματα αυτά, δηλαδή όρους μαφίας, δύσκολα θα μπορούσε να προταθεί πολιτικά. Και αυτό όχι επειδή απορρίπτεται κάποιο είδος δράσης, αλλά γιατί απλά τα ποσοτικά χαρακτηριστικά δεν θα το επέτρεπαν. Η απελευθέρωση μερικών γυναικών δεν είναι αρκετή. Θα έπρεπε

να είχε προηγουμένως οργανωθεί ένα δίκτυο που να μπορούσε να καλύπτει, εκτός από τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων αυτών, και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψή τους και αναπόφευκτα και μια νομική υποστήριξη.

Τι εμποδίζει όμως μία δράση ή μία παρέμβαση έξω από γνωστούς χώρους, όπως τα λεγόμενα "κωλόμπαρα" και τα στριπτιζάδικα. Και εδώ πραγματικά υπάρχει ο ενδοιασμός ότι τέτοιου είδους δράσεις ενδεχομένως θα παρανοούνταν ή ότι θα προσδίδονταν στις δράσεις αυτές χαρακτηριστικά ηθικολογικά, που σαφώς δεν θα είχαν να κάνουν τίποτε με τις όποιες προθέσεις. Γι αυτόν ακριβώς το λόγο, (και προς αποφυγή κάθε παρανόησης) θα έπρεπε να είχε προηγηθεί ένας κύκλος κινητοποιήσεων που θα αναδείκνυε κοινωνικά το ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας ως το έσχατο σημείο έμφυλης καταπίεσης και εκμετάλλευσης μέσα στον καπιταλισμό. Γιατί με αφορμή αυτό, θα μπορούσε να βγεί προς τα έξω ένας λόγος που να συμπυκνώνει κάθε τι για το οποίο είχε στηθεί μια δράση στο παρελθόν. Το κράτος, ο καπιταλισμός, ο σεξισμός, ο ρατσισμός, ο κυνισμός του θεάματος που φετιχοποιεί το σεξ και απενοχοποιεί τον πελάτη, όλα αυτά χωράνε σε μια ανάλογη συζήτηση.

Σε ένα άλλο επίπεδο τώρα, ενδεχομένως ακόμη και η ταξική διάσταση, που βρίσκεται πίσω από την διακίνηση ανθρώπων για οικονομική ή σεξουαλική εκμετάλλευση, εξακολουθεί να διαφεύγει. Γιατί από τη μία συναντάμε τα γρήγορα αντανακλαστικά στις περιπτώσεις των εργατικών ατυχημάτων και από την άλλη την αμήχανη σιωπή στις τόσο συχνές πτώσεις των γυναικών αυτών από κάποιο μπαλκόνι πολυκατοικίας..

Οι φυλακές και το γκρέμισμά τους αποτελούν ένα από τα σταθερά σημεία αιχμής του αντιεξουσιαστικού λόγου, ενώ οι εκατοντάδες μικρές φυλακές και μάλιστα με πολύ χειρότερες συνθήκες, στις οποίες κρατούνται άνθρωποι εξαιτίας ουσιαστικά του φύλου τους, δεν κινητοποιούν την ίδια ευαισθησία.

Η άποψη ότι δεν υπάρχει καμιά επαφή με τους ανθρώπους για τους οποίους θα εκδηλωνόταν κάποια δράση, έχει σαφώς μία βάση αλλά δεν μπορεί να πείσει ολικά, αφού κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και σε κινήσεις αλληλεγγύης που έχουν να κάνουν με το ζήτημα των μεταναστών και το θέμα του ρατσισμού γενικότερα. Και στην περίπτωση των μεταναστών δηλαδή, δεν είναι οι ελάχιστες έτσι και αλλιώς προσωπικές σχέσεις με αυτούς που οδηγούν στην ανάληψη δράσης, αλλά η συνειδητοποίηση της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης που υφίστανται από το κράτος, τα αφεντικά αλλά και τις διάχυτες ρατσιστικές αντιλήψεις ενός μεγάλου κομματιού της κοινωνίας.

Η υπόθεση της καταναγκαστικής πορνείας είναι πολύ σημαντική για να αφεθεί στα χέρια υπουργών, παπάδων και ανθρωπιστικών ή φεμινιστικών οργανώσεων. Ριζοσπαστικά κινήματα του παρελθόντος αλλά και επαναστάσεις όπως η ισπανική, είχαν θέσει το ζήτημα της πορνείας γενικότερα με όρους καθαρά πολιτικούς και κοινωνικούς. Και το ζήτημα αυτό, τα κινήματα αυτά το έθεταν προς όλες τις κατευθύνσεις. Και προς τις ίδιες τις γυναίκες που με τον έναν ή άλλο τρόπο βρίσκονταν στο χώρο της πορνείας, αλλά και προς τους άντρες πελάτες που συντηρούσαν και διαιώνιζαν ένα πατριαρχικό καθεστώς που ευνοούσε την αδιάκοπη παρουσία της πορνείας μέσα στους αιώνες. Η επαναφορά του προβληματισμού αυτού, και μάλιστα μέσα στις ακραίες μορφές που παίρνει η σωματεμπορία σήμερα, είναι αναγκαία.

Στο σημείο αυτό θα άξιζε μια επισήμανση. Μελέτες και στοιχεία που αφορούν στην Ελλάδα για την πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο 1974-1981, φανερώνουν μια σημαντική μείωση της πορνικής ζήτησης και προσφοράς. Έτσι, αρκετοί οίκοι ανοχής την περίοδο εκείνη κλείνουν, ενώ και οι αιτήσεις που κατατίθενται στις κρατικές υπηρεσίες για την άδεια εξάσκησης επαγγέλματος, περιορίζονται αισθητά. Τα αίτια αυτής της

μείωσης αποδίδονται ακόμη και από στείρους ακαδημαικούς κύκλους που έχουν ασχοληθεί κοινωνιολογικά με το φαινόμενο της πορνείας, στις πολιτικές ζυμώσεις της εποχής εκείνης καθώς και στην πολιτικοποίηση ενός μεγάλου κομματιού της ελληνικής κοινωνίας. Είναι φανερό ότι τόσο στο ζήτημα της καταναγκαστικής πορνείας όσο και σε κάθε άλλο ζήτημα, η διαμόρφωση πολιτικής και ταξικής συνείδησης καθορίζει και τις ανάλογες συμπεριφορές, στάσεις και πολύπλευρες δράσεις μέ άμεσα, πρακτικά πολλές φορές αποτελέσματα.

Το επιδιωκόμενο της σημερινής συζήτησης δεν ήταν ασφαλώς η αυτονόητη για όλους παραδοχή της αθλιότητας του "trafficking". Η επιδίωξη ήταν να αναδειχθεί από τη μία το μέγεθος ενός κοινωνικού φαινομένου και από την άλλη να αποτελέσει η σημερινή κουβέντα μια αφορμή να ακουστούν απόψεις, διαφωνίες ή και προτάσεις για δράση από ανθρώπους που ενδιαφέρονται να αναδείξουν το ζήτημα κοινωνικά.

για την συζήτηση της πρώτης μέρας
του τριήμερου του θερσίτη

24/6/05